

Alkoholstrategi for Ballerup Kommune

***Vi tager stilling til alkohol og
griber ind over for alkoholproblemer i
Ballerup Kommune***

Forord

Det er med glæde, at Ballerup Kommune kan præsentere denne alkoholstrategi, der udspringer af Ballerup Kommunes Sundhedspolitik. Selve strategien er blevet til i forbindelse med "Projekt alkoholforebyggelse i kommunen", hvor Ballerup Kommune i årene 2008 til 2011 er modelkommune i alkoholforebyggelse i samarbejde med Herlev Kommune, Sundhedsstyrelsen og Kommunernes Landsforening.

Alkoholstrategien understøttes og implementeres via konkrete handleplaner¹, og kommunens personale opkvalificeres løbende på alkoholområdet. Der er ansat en alkoholkoordinator til at facilitere denne proces.

Strategien forankres i Den Tværgående Alkoholgruppe, for at sikre at alle relevante berøringsflader i kommunen er repræsenterede, samt at alkoholområdet vægtes på lige fod med de andre KRAM faktorer². Med alkoholstrategien skabes en ramme for en samlet indsats på alkoholområdet, og er dermed med til skabe et forbedret grundlag for arbejdet med den sociale ulighed i sundhed.

Forebyggelse af alkoholproblemer er et fælles ansvar, som vedrører både borgerne, nærmiljøet og kommunen. En aktiv og bevidst alkoholstrategi sikrer, at der er klare nedskrevne regler for alkoholforbruget, at der er procedurer for hjælp i form af behandlings- og rådgivningstilbud, at der er uddannede nøglepersoner³, samt at der eksisterer en løbende debat og justering af alkoholkulturen i kommunen.

Ballerup Kommune ønsker med alkoholstrategien at fremme en stillingstagen til alkohol blandt borgere og medarbejdere, der, sammen med konkrete indsatser, skal begrænse alkoholforbruget og alkoholproblemerne, samt de negative konsekvenser heraf.

Baggrund

Med Kommunalreformen og den nye Sundhedslov fik kommunerne i 2007 ansvaret for forebyggelse og behandling af alkoholproblemer. Kommunen og borgerne er på en række områder påvirkede af problemer, der skyldes et storforbrug af alkohol.

Tal fra Hovedstadsregionens Sundhedsprofil 2008 viser, at der i Ballerup Kommune er mindst 37 % af mændene og 19 % af kvinderne, der drikker mere end Sundhedsstyrelsen anbefaler. Og alkoholproblemer er desværre almindeligt forekommende i Danmark - 48 % af danskerne oplever alkoholproblemer blandt familie og venner og 140.000 af den danske befolkning over 16 år er alkoholafhængige. Dette tal står i skarp kontrast til at kun 6.000 danskere er i behandling

På landsplan anslås det, at de årlige udgifter til borgere med alkoholproblemer løber op i ca. 10 milliarder kroner. Eksempelvis har Sundhedsstyrelsen opgjort at 44 % af alle anbringelser uden for hjemmet skyldes forældrenes uhensigtsmæssige brug af alkohol og andre rusmidler⁴.

¹ Handleplanerne udarbejdes af 5 tværfaglige- og tværkommunale arbejdsgrupper svarende til strategiens 5 fokusområder.

² KRAM står for indsatsområderne: Kost, Rygning, Alkohol og Motion.

³ En nøgleperson er en vidensperson på alkoholområdet, der kan give råd og vejledning til borgere og ansatte, så der kan tages hånd om alkoholproblemerne.

⁴ Danskernes alkoholvaner, Sundhedsstyrelsen 2008.

Så der er meget at vinde, økonomisk såvel som i menneskeskæbner, ved at fokusere på alkoholforebyggelse via etableringen af en aktiv alkoholstrategi. Alkoholproblemer fører i længden til sociale, psykiske og somatiske lidelser, som også rammer pårørende og nærmiljø. For at imødegå dette problem ønsker Ballerup Kommune en helhedsorienteret indsats på alkoholområdet.

Vision

I Ballerup Kommune tager vi stilling til alkohol og etablerer konkrete initiativer der søger at begrænse alkoholindtaget blandt borgere og ansatte⁵.

Formål

Formålet er at begrænse, forebygge og behandle alkoholstorforbrug⁶, og udsætte de unges debutalder.

Mål

- At alkoholstrategien er aktiv og bevidst for borgere såvel som for medarbejdere i kommunen.
- At fremme åbenhed omkring alkohol som problem.
- At styrke den forebyggende indsats og sikre en kvalificering af behandlingsindsatsen på alkoholområdet.
- At skabe en sammenhængende indsats mellem forebyggelse, tidlig opsporing, behandling og opfølgning.

Indsatsområder

Ballerup Kommunes alkoholstrategi rummer følgende indsatsområder:

- Alkoholtilgængelighed
- Kommunens frontpersonale
- Kommunens institutioner
- Kommunen som arbejdsplads
- Alkoholrådgivning- og behandling

Målgrupper

Alkoholstrategien vedrører samtlige borgere og medarbejdere i Ballerup Kommune.

Arbejds- og forebyggelsesmetoder

Alkoholstrategien baserer sig på Sundhedsstyrelsens og Sund By Netværkets anbefalinger.

Alkoholstrategien beskriver, hvad vi vil på alkoholområdet i Ballerup Kommune, og den bliver fulgt op af handleplaner, på alle indsatsområder, der beskriver, hvordan vi udmønter alkoholstrategien.

⁵ Alkoholindtaget begrænses således at borgere og ansatte i Ballerup Kommune drikker under Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser for maksimumindtag pr. uge og mindre end fem genstande pr. gang.

⁶ Sundhedsstyrelsen definerer begreberne brug, storforbrug, skadeligt forbrug og afhængig på følgende måde: Brug: når man drikker under genstandsgrænserne. Storforbrug: når man drikker over genstandsgrænserne, og forbruget skader den fysiske og psykiske sundhed. Skadeligt forbrug: et forbrug der allerede har ført til fysiske og psykiske skader. Afhængighed: når en person inden for et år har haft 3 eller flere af følgende symptomer (ICD-10) – et tvangsmæssigt ønske om at drikke (craving) – at man ikke kan stoppe med at drikke, når man først er begyndt (kontroltab) – fysiske abstinenser – behov for større mængder af alkohol for at opnå samme effekt (toleranceudvikling) – mindsket interesse for andre aktiviteter og optaget af at skaffe alkohol – fortsat drikkeri på trods af kendskab til de skadelige følger.

Resultatmål

Alkoholstrategiens forskellige resultatmål er opdelt efter de førnævnte indsatsområder.

1. Alkoholtilgængelighed

Danskernes lave middellevetid skyldes overvejende rygning og alkoholforbrug. Omkring 3000 dødsfald årligt skyldes alkohol, med i alt 70.000 tabte leveår hvert år. Sammenligner vi os med Sverige, som har restriktioner på de ovenfor nævnte faktorer, lever danske kvinder i gennemsnit ca. 1,5 år og mænd 3 år kortere udelukkende på grund af danskerens uhensigtsmæssige brug af alkohol og tobak.

Litteraturen på området viser, at det, der nedbringer antallet af alkoholproblemer mest effektivt, er udbudsreducerende indsatser såsom aldersgrænser, pris, færre butikker og begrænsede åbningstider og antallet af bevillinger. Den enkelte kommune kan ikke ændre på landets lovgivning på området, men vi kan satse på en evidensbaseret strukturel forebyggelse ved at begrænse tilgængeligheden til alkohol i Ballerup Kommune⁷.

Resultatmål - Alkoholtilgængelighed:

- At regler om salg og indtagelse af alkohol overholdes.
- At bevillingsaktørerne suppleres med fagpersoner fra forebyggelsen og alkoholbehandlingen, så det sundhedsmæssige perspektiv repræsenteres i tildelingen af bevillinger.
- At overholdelse af salg og udskænkingsloven er en betingelse for at give idræts- og andre foreninger bevillinger.
- At kommunen minimerer markedsføring og udskænkning de steder, hvor børn og unge færdes.
- At kommunen, i samarbejde med politiet og restaurationslivet, udbyder kurser og giver systematisk information om bevillingshavernes ansvar for at undgå udskænkning til mindreårige.
- At kommunen støtter op om 16-årsloven for salg af alkohol ved at etablere et samarbejde med detailhandlen om udstedelse af legitimationskort til alle 16-årige.
- At der i forbindelse med ansøgning om lejlighedsbevilling skal foreligge en skriftligt formuleret alkoholpolitik hos ansøgeren.

2. Kommunens frontpersonale

Ballerup kommune prioriterer den tidlige indsats ved at opkvalificere de professionelle inden for sundheds- og socialområderne. De skal have fastlagte rutiner og metoder til at opfange og gribe ind over for et risikabelt alkoholforbrug hos deres klienter eller patienter – jo tidligere behandling jo større chance for at komme ud af et alkoholproblem.

Resultatmål – Kommunens frontpersonale:

- At sikre frontpersonale relevant viden om alkoholproblemer
- At kommunens frontpersonale kan identificere, intervenere og følge op, når de er i kontakt med borgere, eller pårørende til borgere, med alkoholproblemer.
- At kommunens frontpersonale er opsøgende overfor udsatte unge i forhold til alkoholproblemer.

⁷ STADprojektet, The ESPAD Report, SST, Statens Institut for Folkesundhed

I arbejdet med ovenstående lægges særlig vægt på følgende:

- At spørgsmål om alkoholforbrug er en rutine i forbindelse med sundhedsplejerskens og lægernes møde med forældrene før og efter graviditeten, samt i samtaler med børnene i udskolingen.
- At kommunen indarbejder spørgsmål om alkoholforbrug i de skemaer, der bruges i ældreplejen i forbindelse med faldulykker og medicinforbrug.
- At kommunen opsporer og støtter børn i familier med alkoholproblemer eventuelt i samarbejde med en børne-familiesagkyndig.

3. Alkohol på Ballerup Kommunes institutioner

Danske unge har europarekord i risikabelt alkoholforbrug, og Sundhedsstyrelsen anbefaler, at unge under 15 år slet ikke drikker alkohol, fordi unge, med en tidlig alkoholdebut, har større risiko for at få alkoholproblemer senere i livet. For at imødekomme denne alvorlige problematik har Ballerup Kommunes klare retningslinier for alkoholindtag på folkeskoler, væresteder, idrætsforeninger, og sportshaller.

Hvor der arbejdes med børn og unge er medarbejderne *rollemodeller*, så de skal være kvalificerede til at gøre en forebyggende og indgribende indsats overfor børn og unges alkoholdebut og storforbrug af alkohol.

Resultatmål – Alkohol på Ballerup Kommunes institutioner:

- At forebygge og begrænse alkoholstorforbrug.
- At udskyde de unges debutalder.
- At kommunen iværksætter alkoholforebyggende indsatser overfor børn og unge i folkeskolen.
- At kvalitetssikre metoder og materialer i den forebyggende indsats i folkeskolen
- At kommunen minimerer markedsføring og udskænkning de steder, hvor børn og unge færdes.
- At kommunen tager initiativ til, at alle folkeskoler og ungdomsuddannelser udarbejder en klar og tydelig alkoholpolitik.

4. Ballerup Kommune som arbejdsplads

Arbejdspladsens holdninger til alkohol bidrager til vores alkoholkultur. Alkoholproblemer på arbejdspladsen betyder manglende trivsel og produktivitet. En indsats på arbejdspladsen overfor alkoholproblemer har meget store chancer for at give gode resultater, for den daglige kontakt giver mulighed for en tidlig intervention og hele 63 % gennemfører alkoholbehandling, når arbejdspladsen har henvist til behandling.

Resultatmål:

- At Ballerup Kommune har en særskilt alkohol-personalepolitik og handleplan, som understøttes af uddannede nøglepersoner.
- At skabe en arbejdskultur der forebygger alkoholproblemer

5. Alkoholrådgivning og behandling

Kommunen fik med kommunalreformen overdraget ansvaret for alkoholområdet. For at løfte denne opgave er det vigtigt at kommunen etablerer et kvalitetsorienteret samarbejde med behandlingsinstitutionerne, samt at kommunen har et tilbud om effektiv og evidensbaseret alkoholrådgivning til både borgere og medarbejdere.

Resultatmål – Alkoholrådgivning og behandling:

- At kommunen lægger vægt på, at behandlingsinstitutionerne skal følge anbefalingerne i Sundhedsstyrelsens publikation "Kvalitet i alkoholbehandlingen – et rådgivningsmateriale".
- At ansvaret for alkoholområdet er samlet i en tværgående organisering.
- At udbrede kendskabet til hjælpeforanstaltninger på alkoholområdet.

- At motivere klubber, foreninger og private virksomheder til indførelse af en alkoholpolitik.
- At kommunen tilbyder støtte, råd og vejledning til at udarbejde lokale alkoholpolitikker samt tilbyder nøglepersonkurser til både kommunale og private arbejdspladser.
- At børn i familier med alkoholproblemer opspores og støttes – og at kommunen etablerer en funktion som børne-familiesagkyndig.
- At skabe en sammenhængende indsats mellem forebyggelse, tidlig opsporing, behandling og opfølgning.
- At der etableres et særligt tilbud til de unge udover den lovpligtige alkoholbehandling.

Kommunikations- og formidlingsstrategi for alkoholstrategien

Alkoholstrategien skal formidles skriftligt såvel som mundtligt.

Alkoholstrategien formidles skriftligt via:

- Ballerup kommunes interne hjemmeside
- Ballerup kommunes eksterne hjemmeside
- Opslag i kommunens afdelinger og eksterne enheder
- Foldere i kommunens afdelinger og eksterne enheder

Teksten skal indeholde oplysninger om:

- Hvorfor kommunen har en vision og en alkoholstrategi
- Hvordan hjælpesystemet fungerer
- Nøglepersonernes kompetencer, hvem de er og hvordan de kontaktes
- Beskrivelse af de forskellige behandlingstilbud

Alkoholstrategien og personalepolitikken for alkoholområdet formidles mundtligt på:

- Personalemøder
- Fællesmøder
- Gå hjem – møder

Varetagelse, opfølgning og vedligeholdelse af alkoholstrategien

Alkoholstrategien og indsatserne vedrørende alkohol forankres i den tværgående driftsorganisation: Den Tværgående Alkoholgruppe, der, i samarbejde med Personale- og udviklingsafdelingen, hvert år gennemgår alkoholstrategien og kommer med forslag til justeringer.